

## ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

### Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

#### Κείμενο 1

#### [Ο διάλογος στην Ελλάδα]

*Ο συγγραφέας του κειμένου Αθανάσιος Θεοδωράκης είναι πολιτικός επιστήμονας. Το κείμενό του δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία το 2013.*

Ο δημόσιος διάλογος πρέπει να στηρίζεται σε επιχειρήματα, να γίνεται με καλόπιστο πνεύμα και να είναι ανοιχτός στις διαφορετικές απόψεις. Αυτό είναι προϋπόθεση λειτουργίας της ίδιας της δημοκρατίας. Η δύναμη των επιχειρημάτων, η πειθώ, η έλλογη κρίση θα οδηγήσουν τον διάλογο στη σύγκριση των απόψεων και, τελικά, στο ύψιστο στάδιο της διαβούλευσης, δηλαδή στην απόφαση. (Είναι, άραγε, εφικτές παρόμοιες αρχές στην πολιτική πράξη της εποχής μας;)

Τα ζητήματα αυτά είναι θεωρητικά, αλλά έχουν πολύ πρακτικές επιπτώσεις, αφού όλες οι αποφάσεις οφείλουν, στη δημοκρατία τουλάχιστον, να είναι προϊόντα διαλόγου. Αλλιώς πέφτουμε στον αυταρχισμό, στον δεσποτισμό<sup>1</sup>, στη δημαγωγία<sup>2</sup> ή στην επιβολή της γνώμης του ισχυρότερου.

Ας πάμε λίγο πίσω κι ας δούμε την πηγή αυτής της «εφεύρεσης» του Πρωταγόρα. Αναφέρει σχετικά (κι επιλέγω κάπως αυθαίρετα τα σημεία) η Jaqueline de Romilly στο βιβλίο της «Ιστορία και Λόγος στον Θουκυδίδη»: «Οι Έλληνες υποστηρίζουν, συμφωνώντας με τον Πρωταγόρα, πως σε κάθε λόγο υπάρχει κάποιος άλλος που του αντιτίθεται». [...] Για κάθε συγκεκριμένο επιχείρημα υπάρχει δυνατότητα για αντίθετη επιχειρηματολογία. [...] Η βασική αρχή της αντιλογίας στάθηκε πάντοτε για τους Έλληνες η ίδια η προϋπόθεση για την ορθή κρίση και για την κατανόηση του οποιουδήποτε θέματος. (...) Αντιλογία είναι η προσεχτική εξέταση ενός θέματος, όπου ζυγίζονται τα υπέρ και τα κατά. Και αυτή είναι ακριβώς, κατά τον Ηρόδοτο, η καλύτερη μέθοδος, για να διακρίνουμε το σωστό... Και από τη σχέση ανάμεσα στις δύο αγορεύσεις μπορεί να βγει η αλήθεια (...)».

Επειδή πάνω στο αξίωμα αυτό στηρίζεται η δημοκρατία, ας προσπαθήσουμε να εφαρμόσουμε τα παραπάνω στην εποχή μας: κρίση, ανεργία, ανασφάλεια, δημόσιο χρέος, όροι δανεισμού και άλλα παρόμοια. Θέματα σημαντικά που αφορούν το άτομο, τον δήμο, το κράτος, την Ελλάδα και την Ευρώπη. Ο δημόσιος διάλογος πρέπει, συνεπώς, να είναι

<sup>1</sup> Δεσποτισμός: χαρακτηρισμός απόλυτης, αυθαίρετης και τυραννικής εξουσίας

<sup>2</sup> Δημαγωγία: η πολιτική ρητορεία που αποσκοπεί στο να παρασύρει το λαό στοχεύοντας περισσότερο στο συναίσθημα παρά στη λογική

εξαντλητικός, διαυγής και να περιέχει οπωσδήποτε την παράθεση αντιθέτων γνωμών. Όχι για την ανάγκη της σοφιστείας<sup>3</sup> αλλά για ουσιαστικούς λόγους, για να φτάσουμε στο συμπέρασμα. Αφού τα πράγματα είναι τόσο σημαντικά για τον καθένα και για όλους μας, θα έπρεπε να καλούνται όλες οι πλευρές να παρουσιάσουν τις απόψεις τους, ώστε ο πολίτης άφοβα και εν γνώσει των επιπτώσεων της επιλογής του να αποφασίσει. Πάντα πρέπει να συζητείται και το εναλλακτικό σχέδιο. [...]

Δεν αρκεί η άρνηση, η καταγγελία, ο χλευασμός: χρειάζεται πρόταση. Πρόταση όμως σημαίνει κρίση, επιλογή, σύγκριση και σύγκρουση επιχειρημάτων. Η δημοκρατία πρέπει, συνεπώς, να λειτουργήσει δημιουργικά, λυτρωτικά.

## **Κείμενο 2**

### **Ο αιώνιος διάλογος**

*Ποίημα του Τάσου Λειβαδίτη. Αντλήθηκε από τη συλλογή «Ποιήματα: 1958- 1964».*

Κι ο άντρας είπε: πεινώ. Κι η γυναίκα του 'βαλε ψωμί στο τραπέζι.

Κι ο άντρας απόφαγε. Κι η γυναίκα τον κοίταζε πάντα.

Κι η γυναίκα είπε: είσαι δυνατός, μα δε σε τρομάζω.

Κι ο άντρας είπε: είσαι όμορφη, κι όμως φοβάμαι.

Κι ο άντρας έδειξε το κρεβάτι τους. Κι η γυναίκα ανέβηκε σαν έτοιμη για θυσία.

Κι ο άντρας είπε: διψώ. Κι εκείνη σήκωσε σαν πηγή, το μαστό της.

Κι ο άντρας την άγγιξε. Κι η γυναίκα επληρώθη<sup>4</sup>

Κι η γυναίκα ακούμπησε ταπεινά το κεφάλι της στα πλευρά του. Και κείνος κοίταζε πέρα, πολύ μακριά.

Κι ο άντρας είπε: θα 'θελα να 'μαι θεός. Κι η γυναίκα είπε: θα γεννήσω σε λίγο.

Κι η γυναίκα αποκοιμήθηκε. Κι ο άντρας αποκοιμήθηκε.

Και μια μέρα καινούργια ξημέρωσε.

## **ΘΕΜΑΤΑ**

### **ΘΕΜΑ 1**

#### **1<sup>ο</sup> υποερώτημα (μονάδες 10)**

---

<sup>3</sup> Κάθε λόγος που, συνειδητά ή ασυνείδητα, οδηγεί σε αναληθή συμπεράσματα και εντυπώσεις

<sup>4</sup> ένωσε ολοκληρωμένη

Να χαρακτηρίσεις τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη ΣΩΣΤΟ (Σ) ή ΛΑΘΟΣ (Λ), αξιολογώντας αν ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου.

- α. Η καλοπροαίρετη διάθεση είναι απαραίτητη προϋπόθεση του διαλόγου.
- β. Η έκφραση απόλυτων απόψεων βοηθά πρακτικά τη δημοκρατία.
- γ. Ο συγγραφέας αναφέρει πως, σύμφωνα με τους αρχαίους Έλληνες, η αντιλογία είναι η καλύτερη μέθοδος για να διακρίνουμε το σωστό.
- δ. Εφόσον διενεργείται ξεκάθαρος διάλογος, δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξη αντίθετων απόψεων, για να οδηγηθούμε σε πολιτικό συμπέρασμα.
- ε. Δεν αρκεί η καταγγελία των πολιτικών φορέων για την ορθή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

**Μονάδες 10**

### **2<sup>ο</sup> υποερώτημα (μονάδες 10)**

Το Κείμενο 1 αποτελείται δομικά από δύο θεματικές ενότητες. Η πρώτη εκτείνεται στις 3 πρώτες παραγράφους και η δεύτερη στις υπόλοιπες δύο. Να δώσεις έναν τίτλο για καθεμία θεματική ενότητα του κειμένου (μονάδες 4) και να εξηγήσεις πώς συνδέονται μεταξύ τους νοηματικά (μονάδες 6).

**Μονάδες 10**

### **3<sup>ο</sup> υποερώτημα (μονάδες 15)**

- Ας πάμε λίγο πίσω κι ας δούμε την πηγή αυτής της «εφεύρεσης» του Πρωταγόρα. (3η παράγραφος)
- Επειδή πάνω στο αξίωμα αυτό στηρίζεται η δημοκρατία, ας προσπαθήσουμε να εφαρμόσουμε τα παραπάνω στην εποχή μας (4η παράγραφος)

Στα υπογραμμισμένα σημεία από την αρχή της 3ης και της 4ης παραγράφου του Κειμένου 1 ο συντάκτης προβαίνει σε δύο γλωσσικές επιλογές. Ποιες είναι αυτές; (μονάδες 8) Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σου, το υφολογικό αποτέλεσμα που προκύπτει με αυτές τις επιλογές; (μονάδες 7)

**Μονάδες 15**

### **ΘΕΜΑ 4**

Ποιες σκέψεις σου προκαλεί η ανάγνωση του ποιήματος, όσον αφορά τις σχέσεις των δύο φύλων; Γιατί, κατά τη γνώμη σου, ο διάλογος χαρακτηρίζεται στον τίτλο «αιώνιος»; (100-150 λέξεις)

**Μονάδες 15**